

Cristòfol Calvet d'Estrella i Cristóbal Vaca de Castro eren la mateixa persona?

Autor: Joaquim Pont

Data de publicació: 09-10-2015

Presentem per escrit el contingut de la conferència d'En Joaquim Pont al 14è Simposi de la Descoberta Catalana d'Amèrica celebrat a Arenys de Munt el novembre del 2014.

A grans trets, podríem dir que Vaca de Castro era jurista i pacificador del Perú i Calvet d'Estrella, cronista reial i mestre dels patges reials. Mirant les vides d'ambdós personatges veiem el següent:

Tenien el mateix nom, Cristòfol i Cristóbal. Tot i que podria existir alguna similitud entre els cognoms Vaca i Calvet per una banda, i Castro i Estrella per l'altra, no hi he aprofundit.

La data del naixement de Vaca de Castro no se sap del cert: podria ser l'any 1492 a Izagre, entre Valladolid i Lleó. A Calvet d'Estrella se'l fa natural de Salamanca o de Sarinyena (a l'Aragó), i algú s'ha atrevit a dir que era de Sabadell. Ambdós personatges van viure 73 anys. Vaca de Castro morí a Valladolid i Calvet d'Estrella a Salamanca.

Els pares d'ambdós no s'assemblen en res. Els de Vaca de Castro haurien sigut Garci Diez de Castro, o Garci Vaca de Castro el pare, i Guiomar Cabeza de Vaca la mare, senyora d'Izagre i de Gordaliza de la Loma. I els de Calvet, Juan de la Estrella, o mossèn Joan d'Estrella (segons la tesi sabadellenca) el pare, i Antonia Guali o Antiga Galí de Polinyà (segons la tesi sabadellenca) la mare.

Vaca es va casar amb Maria Magdalena de Quiñones, i Calvet amb Ana Vaca Villarroel —parenta de Vaca de Castro—. Ja tenim un lligam familiar directe. Tots dos van tenir tres fills de noms gairebé iguals: Vaca de Castro va tenir a Pedro, Catalina i Antonio; i Calvet d'Estrella a Pedro (Joan, realment), Catalina i Nicolás/Nicolau. La filla de Vaca de Castro, de nom Catalina, es va casar amb un noble i se li perdé la pista. L'altra Catalina, filla de Calvet, va ser una de les humanistes i poetesses més importants del segle XVI, i també se li perdé la pista. El fill de Vaca de Castro, de nom

Pedro de Castro —anomenat així—, va ser bisbe de Sevilla i Granada, on va fundar una capella. I va ser mecenes de Calvet d'Estrella. Semblantment, Nicolau, fill de Calvet, va ser un gran teòleg a la Universitat de Salamanca, on va esdevenir mestre en Teologia. L'últim fill de Vaca de Castro, Antonio de Castro, va rebre rendes reials i va morir al Perú. Pedro de Estrella, fill de Calvet —anomenat Pedro Cornejo (Joan, segons fonts sabadellenques)—, era enginyer de mines; va rebre esclaus i terres per extraure metalls a Charcas (Perú). Vivia a Potosí, va testar a Panamà i va morir al Perú.

Quant a estudis, ambdós personatges van estudiar a la Universitat de Salamanca. Vaca de Castro estudià Dret i Calvet, Llengües Clàssiques i Humanitats. Vaca de Castro va ser corregidor (1534) i oïdor reial (1537) a la Cancelleria de Valladolid, fins que el 1540 l'emperador Carles li dona l'hàbit de Sant Jaume, el fa membre del Consell Reial i concedeix una renda a la seva senyora de 200 ducats l'any. Aleshores embarca cap a les Índies i en un any i mig es planta al Perú. Era un home de confiança de l'emperador. Calvet d'Estrella fa de tutor i educador de Felip (1535), i l'any 1538 entra a la cort imperial. El 1541 fa de mestre dels patges reials a la cort, entre els quals hi havia Lluís Requesens i Zuñiga, Alonso d'Ercilla i Zuñiga i Lluís Çapata i Chaves, tots ells aragonesos. Calvet era, també, home de confiança de l'emperador.

Vaca de Castro pacificà l'enfrontament entre Pizarro i Almagro al Perú i s'autoanomenà Governador del Perú durant dos anys (1542-44). En aquests anys proveeix de cases de fosa i oficials reials Charcas i Arequipa, llocs on s'instal·len noves mines. Curiosament, Pedro Cornejo Estrella és veí de Potosí i, com he dit abans, treballa a les mines, on inventa un ventilador forçat. Durant la rebel·lió de Pizarro, Vaca de Castro és empresonat amb diversos personatges, com Pedro Cabrera, Hernan Mexia, Lorenzo Aldana, Melchor i Baltasar Ramírez (alguns d'ells catalans, aragonesos i valencians). Curiosament, Calvet dedicarà elogis a personatges de noms molt similars com Pedro Fernando Cabrera, Hernando de Acuña, Diego Ramirez de Haro, Andres de Cordoba, Antonio Cabezon o Antonio Gracian.

És curiós que a ambdós se'ls doni rendes el 1545: A Vaca mentre és empresonat al Perú; i Calvet, per la seva banda, utilitza els fons per comprar llibres a Salamanca i a Medina del Campo. Vaca de Castro torna a Valladolid i el Consell d'Índies l'acusa d'enriquiment il·lícit i el condemna a deu anys de presó (1545-1556). Durant aquest mateix període, Calvet escriu moltes de les seves obres, entre elles la Rebel·lió de Pizarro i la Vida de Pedro de la Gasca, sense haver trepitjat mai el Perú. Vaca de Castro és perdonat. Es retornen les rendes no pagades i l'hàbit de sant Jaume al seu fill Antonio, que passa a les mines del Perú. Vaca es retira a un convent a Valladolid el 1562, on mor el 1573. Calvet segueix escrivint per a Pedro de Castro —fill de Vaca de Castro— fins al 1587, any en què aconsegueix la feina de cronista reial que ja havia intentat aconseguir el 1570, en morir l'anterior cronista, Paez de Castro. Calvet mor el 1593 a Salamanca.

Diversos manuscrits, com Vaccaeis i cartes personals de Calvet, es guarden a la biblioteca secreta del Col·legi de Sacromonte de Granada, fundat per Pedro de Castro.

I per acabar, els seus escuts d'armes. L'escut dels Calvet de l'Aragó està format per dos escuts que són idèntics que els dels Castro d'Aragó i València i que els dels Castro de Catalunya.

Els Estrella d'Aragó i de València tenen diferents escuts, tots ells amb un símbol parlant: l'estrella. Així com els Estrella de Barcelona tenen l'estrella en el seu escut.

Els Estrella de Barcelona tenen aquests escuts en blau amb l'estrella.

Joaquim Pont